

MORGONBRIS

TIDNING FÖR DEN

SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN

(14:de årg.)

Utgiven av Socialdemokratiska Kvinnornas Centralstyrelse.

Stockholm 1919, A.-B. Arbetarnes Tryckeri

<p>Nr 2 Februari</p>	<p><i>Prenumerationspris:</i> 1: 80 pr helt år, 90 öre pr halvt och 45 öre pr fjärdedels år. Lösnummer 15 öre.</p>	<p>Redaktör: JULIA STRÖM-OLSSON Birger-Jarls-gatan 116, III Allm. Tel. Vasa 16 26.</p>	<p>Morgonbris' expedition: SIGNE WESSMAN, Allm. Tel. 244 36, Upplandsgatan 85, 4 tr., Stockholm. Annonser å sista sidorna pris 20 öre pr mm.</p>	<p>1919</p>
--------------------------	--	---	---	-------------

VÅR UPPGIFT.

Lagtimans remissdebatt gick huvudsakligast i kommissionernas slitna tecken. Men det lyckades dock vänstern att få in ett ord om nationernas förbund, militärutgifternas nedbringande, normalarbetsdagens införande och folkskolan som bottenskola — för att nu nämna blott våra vitalaste krav på frukterna av en demokratisk regim.

Högerns kära käpphäst, kommissionseländet, fick ju lov att komma ut och hoppa i hr Lindmans gestalt. Alltid värtalig och flott blir han formligen flytande, när han friar till sina bönder.

Lite var älska vi inte kommissionerna. Men vi veta, att de varit ett nödvändigt ont. Och den det ej vet, vet ej heller varom han pratar. När de nu emellertid skola avvecklas, behövs det inte så litet av sunt förnuft för denna procedur. Om staten vill ordna om sitt hus först, innan det fullkomligt systemfria privata företagareintresset får fritt spelrum, böra vi ej förvåna oss. Ty trots att vi lidit just under det system som varit, därför att det ofta gått över i rena absurditeter,

Richard Bergh: MIN HUSTRU.

böra vi dock vara lyhörda när det spelas ut mot socialismen. Och det är vad högern hela tiden gjort. Ja, liberaler ha till och med använt sig av denna agitationsmetod: krisårens regleringssystem som en försmak till socialismen. Vår partivän redaktör

Engberg lade också frågan i dess rätta läge, när han yttrade:

”De gångna åren hava varit ett privatkapitalismens Eldorado, och det vore ej värt att därför tala om en försmak av det socialistiska samhället, så mycket mindre, som ingen förändring inträtt i produktionsmedlens exploatering. Det har icke varit statssocialism vi under dessa år genomlevat, utan statskapitalism, något som ingalunda omfattats med sympatier av socialdemokraterna, helst som härvid en annan fara hotar, som man måste vara på sin vakt emot, nämligen storfinansens makt även i demokratiska samhällen. Storkapitalet har under dessa år med smidighet och styrka förstätt att begagna sig av kristidsinstitutionerna, det har överallt legat över och i många fall neutraliserat effekten av statens ingripande.”

För våra kvinnor, som i synnerhet haft kännning av restriktionernas plåga, är det därför av stor vikt att ej låta sig missledas av Lindmänner i färpäls. Ty man kan vara viss om, att det ej blir försummat av högern att spela på dessa ömma stängar vid de

Den ryska kvinnan i dikt och verklighet.

Av Ola Vinberg.

II.

Dostojevski, själv en av dem, som kände sitt lands lidandes historia, har gjort ett knäfall för den ryska kvinnan kanske väl så djupt som någonsin Puschkin. D. nöjde sig inte med att besjunga Tatjana för troheten mot ed och löften, för vad hon gjort, utan fastmera för vad hon kunnat göra i kampen mot folkförtryckarna. Hon var tvivelsutan en av dem som hoppades kanske mest att då Ryssland "ur sin dvala väckt på tyranniets spillror käckt skulle rista deras namn", som offrat i kampen för ett frigjort andligt liv.

Den Sonja han skapade vid sidan av sin Raskolnik blev en förebild till dekabristkvinnorna, vilka i oförgätlig ära skola stå som idealet för all världens revolutionskvinnor, och detta därför, att de icke allenast offrade sin ungdom utan hela sitt liv vid sidan av sina män, vilka de utan klagan följde ända upp i Sibiriens öde tundror, ja, mången gång gingo de längre än sina män — de gingo in i det okända medvetna om att med sitt liv gagna sin sak. Och det kan väl icke bli tu tal om, att en gång, om den tillkämpade friheten följes av en lugn tid, det bygges ett Pantheon, ett helgedomstemple åt Rysslands dekabrister och att det då vid sidan om dekabristernas bistra anleten även skall stråla hängivelsens glans från dessa mäns trogna följeskors milda anletsdrag.

Det har icke saknats sådana, som betvivlat den insats dekabristkvinnan gjorde, och velat förringa betydelsen av hennes heroiska bragd genom att fränkänna henne politiskt medvetande, och velat påskina att hennes uppoffring hade sin orsak i en stormande ungdomsförälskelse.

Men senare tider ha sagt oss, att dekabristkvinnan icke blott följde sin man som hans trogna hustru, utan det var sin mans heliga sak som hon gjort till sin. Dekabristkvinnorna voro icke blott barn av den stora franska revolutionen utan också skapelser danade enligt den idealistiska metamorfos, som följde på revolutionen. Det bör i detta sammanhang inte förglömmas, att bland de ryska dekabristkvinnorna

fanns en äkta fransk "ung flicka" — Lédanter, som vigde sig med sin man i fängelset.

Det har sitt särskilda intresse att se hur många av de i Smolna flickinstitut fostrade flickorna gingo över till dekabristerna. Dessa, som åtnjutit en europeisk, idealistisk och sentimental uppfostran, funno livet dubbelt grymt, när de åter försattes i den gråa verkligheten bland den okunniga och råa hopen av nära anförvanter. De kände sig som Daniel i lejonkulan och plågades förfärligt under den tid, som icke utan skäl blivit kallad "de missförstådda hustrurnas tid".

Det var ett oavlätligt smärtans skri över den ryska kvinnans förnedring, kränkt som hon var i sitt äktenskap. Men så kom den tid, då kvinnofrihetens fana höjdes av George Sand och lika varmt som hennes principer omfattades i hennes eget land blevo de omfattade i Ryssland. Kanske icke minst på grund av, att den ryska jordmännen var så väl beredd av de många ryska hjärtan, i vilka den bittra smärtan över äktenskapets många misshälligheter låg som en tärande brand.

I äktenskapets olidliga värld ammassades de många hundrade rekryterna till kvinnoemancipationens blivande armé. Visserligen voro dessa unga rekryters politiska åsikter ännu så länge efter regeringens sinne, men vad tiden led fick kritiken insteg och det är nu en gång så, att där det finnes åsikter, växer så småningom ett begär till att handla. En sammanstötning mellan livets verkliga förhållanden och dessa "unga flickor", vilka inom sig buro det sanna och goda, skärpte den kritiska processen inom kort med följd, att de gamla gudarna störtades för de nya, som omedelbart trädde i dagen. Besvikelsen med det gamla födde inom medlemmarna av den hemliga kvinnooppositionen instinktlik avsky för enväldet Molock och den politiska energin, behovet och viljan till socialt arbete växte fram.

Från och med Alexander II:s regeringsperiod kan man säga, att revolutionens legendartade och romantiska period, som skapats av dekabristerna och Londonemigranterna var tillända-

hopen, ty nu överflyttades revolutionen från dikten över in på livet i det den krävde räkenkap av alla dem, som bekant och fortfarande bekände sig till densamma.

Den tidsperiod som följde på nederlaget i Sebastopol kom med en väldig revolution i sinnena och ropet på lika rättigheter gick som en stormeld genom alla samhällsklasser med den följd, att en hel del liberala reformer sågo dagen. Men sig lik i alla skiften ångrade man snart vad man givit och försökte genom allehanda reaktionära åtgärder förtaga verkan av de reformer man förut medgivit.

Dock, det vaknande folket krävde löftenas infriande och då detta inte ville ske i godo, måste det ske i ondo, och så tillgrip man rent revolutionära åtgärder för att framtvunga vad som utlovats.

Det hade åtgått decennier och åter decennier för att plantera idéer och förbereda, och otaliga voro de offer, som gjorts under kampens allra första år, men så med ens rör något sig där nere på djupet. Den ryska kvinnan, som hittills legat gömd i livets vrår, stiger fram under ett smärtans skri och lyckas bryta sig en väg ur mörkret och mot en tid, som inte kände våld och våld utan endast frihet, vetande och självständighet. Surdegen i denna massa, som nu vällde fram för att göra upp räkningen med den I Nikolai var den kvinnliga delen av Rysslands ungdom. Märkas bör, att av de 7,000 liverna, som av godsägare stoppats undan till Sibirien, voro två tredjedelar kvinnor. Vidare kan meddelas ett par tilldragelser, som visa vilken verksam del kvinnorna tagit i frigörelsekampen mot tsarismen. Så voro kvinnorna de egentliga ledarna och anförarna i kosackupproret omkring 1820. 29 av dessa amazoner piskades sedan med ris när man lyckats kväva upproret, men icke en bad om nåd. I Sebastopol ett 10-tal år senare, under upproret där, blevo närmare ett 400-tal kvinnor skjutna med kanoner och mången av dessa bar sitt minsta barn på armen, gående i döden som det anstår en verklig revolutionär. Likaså var den senare novgorodiska resningen bland därvarande mi-

förestående kommunala valen i vår, där varje kvinna är en röst. Dessa komma nog att finna sig helt hastigt sittande på en piedestal igen, föremål för dyrkan och vackra ord, men icke längre som hemmens vestaler och milda solar, utan nu som det bestående samhällets stöd och räddning. Så ser en god högerpolitisk kameleont ut just nu. Är det någon som minns hurudant skinn han hade i föl vid den här tiden?

Inte ha de socialdemokratiska kvinnorna just rönt så mycken uppmuntran i sitt arbete från det egna hållet under dessa genombrottets år, det veta bäst de som varit med (i det fallet ha de frisinnade kvinnorna stått i ett helt annat och angenämare läge); men de sparsamma handtag vi fått ha åtminstone varit ärliga och utan prål och tomma ord, för vilka varken vi eller saken ha någon användning. Ha vi

därför någotsånär klarat oss i motvinden, så må vi se till att vi ej kapsejsa då det blåser medvind. Solidaritet därför med partiet framförallt, ty därpå ha vi de största utsikterna att få våra gemensamma intressen tillgodosedda.

Och vårt största gemensamma intresse är ett nytt samhälle.

J. S. - O n.

litärer underblåst av kvinnor. Allt som allt visar oss att frihetsrörelsens hängivnaste kämpe var kvinnan i alla samhällslager, och en gång väl vaknad till kamp för frihet och rätt var hon detta mången gång i hängivenhet och tro starkare än mannen. Hon organiserade och bildade föreningar, alla med samma syfte: förkovran i vetande och begär efter frihet från det förfärliga trycket, som låg över henne.

I denna sin kamp för frihet måste hon söka utvägar, vilka kanske inte alltid hade lycka med sig, men då idén och saken för henne var huvudsaken, tog hon det onda som ett till saken ofrånskiljbart faktum, vilket endast var till för att övervinnas och genomkämpas.

Som ogift hade den ryska kvinnan inte alls någon frihet eller rättighet, men då det var detta hon ville nå, uppstod så småningom tanken på skenäktenskap och omkring 70-talet voro skenäktenskapen en helig förklarad rättighet inom intelligenskretsarna. Genom äktenskapet erhöll kvinnan en relativ frihet, dels att resa utomlands, dels ock i andra avseenden. Det erotiska momentet spelar en ofantlig roll i den ryska kvinnans liv, det är sant, men det voro en blodig orättvisa att tillvita dessa kvinnor något i detta syfte — de äro icke så få som gjort försök därtill och många av Rysslands andliga storheter ha framställt dessa nihilistens äktenskap som blott ett konstgrepp för att få föra ett utsvävande liv.

Det bästa svaret på dessa infama beskyllningar både för egen del och för sina medsystrars är det den varmt kännande revolutionskvinnan Sofia Perovski gav åt sin domare vid foten av galgen. "Man beskyller oss för osedlighet och grymhet och förakt mot den allmänna opinionen, men jag vet, att envar som känner det liv vi leva, kan vare sig förebrå oss för osedlighet eller grymhet!"

Denna kvinnas bild kommer nog aldrig att förblekna i revolutionens annaler, ty hon avtvang till och med sin gamle förhårdade inkvisitor en honnör. Han har om henne måst medge följande: "Alla plåga de blekna på schavotten i sista stund, hur tappra de än varit, men Perovski uthärdade dödsstraffets prövning som ock dess sista stund med exempellöst hjältemod, ty in i detsista överdrogs hennes anlete av en rodnad så full av liv, som om hon varit en brud framför altaret."

Sofia Perovski hatade inte sina bödlar, men hon föraktade dem och detta inverkade mera än man ville tillstå från deras sida, som hade på sin lott att förkorta hennes liv genom hängning.

Kvinnorna ha i alla tider spelat en ofantlig roll. Liksom den kristna kyrkans första martyrer voro kristendomens bästa utsäde, så ha också kvinnorna blivit revolutionens mest befruktande element och i synnerhet vad det beträffar förhållandena i Ryssland. Dessa ha inte nöjt sig med att agitera inom sin egen trånga sfär utan de ha gått ut och ned till de djupa lagren bland massan och bönderna, levat med dem och verkat för dem och för sak, som var deras livs innehåll.

Vad åren gingo och förföljelserna mot de revolutionära duggade tätare och tätare, visade det sig, vilken stor fond av kvinnlig offervillighet det rymdes bland dessa revolutionspioniärer. I den bekanta "De 50:s process" voro 16 kvinnliga, samtliga dömda till olika straff. Men det var just detsamma, var man stoppade hän dessa revolutionerskvinnor, deras agitation kunde endast galgen stäcka. I friheten agiterande, i landsflykt agiterande, i fängelset agiterande och som förrymda agiterande, som fågelfria i eget land agiterande, allt med ett frihetsbegär som i outgrundlig smidighet var som en Toledo-klinga.

Att den ryska kvinnan intog en position i sitt lands revolutionära kamp, kan man förstå av det lilla enkla faktum, att de upproriska, vilka misslyckats i sitt försök att med väpnat våld rycka revolutionären Vojnarolski från gendarmerna, voro långt mera rädda för vad deras organisations kvinnor skulle säga än de fruktade för polisen. Det påstås, att en Hartman och dennes kamrater inte ville utsätta sig för en missbelåten min från Sofia Perovski utan beslöto att i stället för att ge sig åt polisen vid en husundersökning låta huset gå i spillror och falla över dem genom en självframkallad explosion. Och som ett bevis för vilken rentav fanatisk trohet mot idén dessa kvinnor själva voro besjälade av, må anföras fallet Sofia Leschern, vilken i grämmelse över att hon blev berövad hedern att få dö på schavotten med sina kamrater förtvivlade till ett stilla vansinne.

De fruktade vare sig död eller galgar dessa kvinnor, och hur egendomligt det än kan låta, så fanns det bland de kvinnliga revolutionärerna ett ytterst ringa antal förrädare; männen kapitulerade mången gång och ingingo vapenvila med systemet, men icke så kvinnorna — hade dessa väl en gång visat sitt ansikte bakom revolutionens röda skynke, försvunno de icke förrän galgen tog dem, de voro idel liv och eld, om än under vissa perioder blott irrbloss, men vapenvila var för dem ett okänt begrepp.

Aldrig blev väl mången av revolutionens kvinnliga pioniärer, men därför icke trött. Förtvivlan grep henne väl också, då reaktionen skördade som värst, men då hon förnam sorgens tunga kors och kände kraften att bära hämndens svärd slockna, återstod för

hennes endast ett — graven! Och hon gick dit utan klagan. Denna förtvivlans period tycktes vara värst omkring 1883, ty då blevo självmorden bland kvinnorna nästan en epidemi. Sofia Bordin sköt sig i Gèneve, Eugenia Savodski drack gift i Bern, Lydia Klein detsamma i Jeniseisk, Mastasja Otsinski hängde sig och Helena Juschokof lät sig strypas av en arbetare i Jakutsk — visserligen var detta förbundet med en tropisk kärleksaffär, men det påstås att hon hellre föredrog detta än "gå tillbaka", som det hette.

I detta sammanhang vill jag påpeka en sak, som jag fann mera än egendomlig vid genombläddrandet av de revolutionskalendrar Burtsev givit ut. Under 1917, då jag låg på Moskva lasarett, kom jag av en händelse över hos en kvinnlig läkare, med vilken jag blev förtrogen, ett flertal kalendrar — de för de senare åren voro de smakfullaste böcker jag sett vad den typografiska utstyrseln angår — ur vilkas dödsrapporter jag kunde räkna ungefär 50 manliga självmord på 20 kvinnliga och fallen för vansinne bland de kvinnliga förhöll sig till männen ungefär som siffran 7 till 15. Det var ingen glädje att med ögat följa dessa torra rader namn upp och namn ned och så ett datum och ett år, men bakom varje namn stod för mig livs levande en gestalt, som jag älskade och jag kände att för ingenting i världen hade dessa gestalter burit fruktan. De visste mycket väl, att deras revolutionära verksamhet var för dem farvålet åt livet och dess njutningar. Och man får inte fram mera än en konklusion vid studiet av dessa kvinnors liv, då man betraktar deras självvalda bortgång från skådebanan, att detta var resultatet av en hopplös belägenhet, ur vilken det icke gav mera än ett — antingen, som Sofia Gynsberg i Schlysselburg, skära av pulsådrorna med en glasbit eller som den lilla unga flickan Viktova Guskovski, vilken hängde sig i fängelset i Krasnojarsk 1881, efter det hon suttit häktad från 1879 som 14-årig flicka.

De voro alla, alla storstilade människor med vilja och lugn i blicken, när de med ett barns oskuldsfulla leende på sina läppar vandrade hän till den ort, varifrån ingen återvändo var möjlig, och vid varje slocknat livs slut faller man i otolkbar dyster undran över hur det varit möjligt. Och man vill liksom inte tro att man läst en naken sanning. Det är som Decius säger i ett par strofer om dessa "unga ljusa flickgestalter":

"Jag tror ej mina ögons vittnesbörd — med sång de till schavotten gå och skåda lugnt, utan bävan svultna vilddjurs hop! —"

Modern.

Av Madeleine Z. Doty.

Följande berättelse omtalades som en sann händelse för den amerikanska författarinnan. Hon besökte mig i vintras och hade hört den under sin resa runt jorden — från Newyork till S. Francisco, Japan, Kina, Sibirien, Ryssland, Skandinavien, England, Frankrike och tillbaka till Amerika. Målet med resan var att skildra kvinnorna under kriget i de krigande som de neutrala landen. Madeleine Doty var en liten späd och fin varelse, men hade ensam tagit sig igenom alla svårigheter, särskilt stora i det kaos, som fordom var Ryssland. Som en varm fredsvän hade den händelse hon här skildrar gjort hennes hjärta gott. Och som den måste göra alla kvinnor gott, bör den komma i "Morgonbris", tycker Ellen Key.

Himlen var skinande blå. Luften stod stilla. Sommaren varma vågor böljade över landet. Inga fåglar bröto tystnaden. Inga bin svärmade över blommorna. Jorden låg uppriven och bar. I de djupa, bruna jordfårorna syntes hundratals rastlösa män, liggande, knäböjande eller stående.

Landet vibrerade av en levande tystnad. Då och då bröts stillheten av ett gigantiskt, sönderkrossande dån. Från små fläckar i jorden sprutade samtidigt jordmassor, en soldathjälm, en uniformstrasa och bitar av en människokropp.

Det var efter en dylik explosion, som ett stort bevingat föremål kom flygande från norr. Det sänkte sig lågt ned över skyttegravarna och kretsade sakta över den engelska stridslinjen. Likt en väldig örn syntes det färdigt att sänka sig till jorden, gripa sitt rov och sedan försvinna. Men medan det kretsade väntande, kom ett annat bevingat vidunder flygande från söder. Det susade iväg över rivalen, vände om och störtade sedan nedåt. De väldiga kanonerna tystnade. Skyttegravarnas små dvärgar riktade sina ögon uppåt. En andlös stillhet bredde sig över jorden. Endast solen och himlen syntes oberörda av den ursinniga striden mellan dessa bevingade tingestar.

Under några få vilda ögonblick störtade de emot varandra. Plötsligt sköt fågeln med de vita vingarna uppåt, vände tillbaka och flög åter hän mot föremålet med de stora svarta korsen.

Den susade förbi sitt byte, men i stället hördes några skarpa smållar. En

Syster Sigrid.

Ifrån bädd till bädd hon stiger

tyst och stilla, syster Sigrid.
Här ett trösteord hon giver
där hon svalkar brännhet panna.
Som en ljusets, hoppets ängel
ibland lidandet och döden
går den blida, väna, syster,
går att hjälpa och hugsvala.

Så från bädd till bädd hon hinner
slutligen till salens ända
där en ynglings feberheta
huvud sig mot kudden kastar.
Ömt hon örngåttsvaret jämkar
svetten från hans panna stryker
modersömt och varligt sakta
så som endast syster kan det.

Men den blick som hennes möter
är ett sårat vilddjurs endast.
Låt mig vara, hest han stammar.
Varför komma nu och hyckla
vård och hjälp då städs jag förut
blivit trampad, slagen, pinad,
tryckt och plågad och förhånad.
Gå! Ty jag dig bittert hatar!

Dig, såväl som alla andra
utav ert förtryckarsläkte.
Gå ifrån mig, kvinna! Aldrig
fyller du ändå den klyfta
som din klass sprängt oss emellan.
Hellre vill jag dö i plågor
än att känna minsta lisa
under vård av dina händer.

Tårar skymde systers ögon.
Ej ett ord från hennes läppar
som i sorg sig smärtsamt slöto.
Men mer ömt hans feberheta
huvud hon tillrätta lade.

Gick, men blicken som hon sände
sade mer än ord sitt sorgsna,
milda, glöm och sök förlåta!

Ynglingen i feberdrömmar
sjönk men vaknade och fann att
syster vakade vid bädden.
Åter slog de bittra orden.
Åter möttes han av blicken
ifrån systers sorgsna ögon.
Av en blick som undergivet
bad sitt: glöm och sök förlåta!

Dagar gick och veckor även
under tvekamp dem emellan.
Allt sitt hat han emot henne
kastade, men hon det mötte
med sin vård och blick som sade
att så ond var icke världen
att ej något gott där gömdes
blott man ock förlät sin nästa.

Hennes tålmod till slut bröt
hatet, och hans läppar slötos.
Tyst dock länge än han stridde.
Men i oförtruten kärlek
ännu mera ömt slöt syster
honom i sin vård och slutligt
då han kämpade med döden
fattade han hennes händer.

Blicken sökte systers även,
men av hat då mer den brann ej.
Som ett barns av frid den lyste.
Och sin kärleks lön så fann hon
vid de ord hans bleka läppar
viskade i dödsminuten:
Syster Sigrid, syster Sigrid,
nu jag somna kan i frid.

Johan-Olov.

röksky sköt lik en het pust ut från fågeln med korsen. En skälvning genomilade den, därpå sjönk den, vände sig helt om och störtade handlöst mot marken.

I långa cirklar sänkte sig även följaren till jorden. En smärt ung engelsman sprang ut från den surrande maskinen. Hans kropp skakade av sinnesrörelse. Utan en minuts uppskov störtade han mot det sönderkrossade föremålet, som låg ett stycke därifrån. Han kastade sig på knä och undersökte spillrorna. Under det sönderslagna trävirket fann han en gossaktig lång gestalt. Den låg stilla och orörlig. Sakta och varsamt drog han fram den. En blond ung tysk låg framför honom. I huvudet gapade ett djupt sår, som angav en ögonblicklig död.

Kroppen var rak och böjlig, ansiktsdragena rena och fint tecknade. Ett gossansikte med ett öppet och modigt utseende låg vänt mot den unge engelsmannen. Ögonen voro milda och buro endast spår av stark överraskning. Engelsmannen kände på den fallnes livlösa hjärta. Hans fingrar stötte mot ett hårt föremål. Han drog fram det ur rockfickan. Det var en fotografi — en bild av en kvinna med grått hår och milda ögon — en moder, vars ansikte var präglad av tåligt lidande. Under bilden hade en gossehand skrivit orden: "Min mor."

En suck trängde sig ur den unge engelsmannens bröst. Varsamt tog han den livlösa kroppen i sina armar. Så reste han sig upp och gick utan fruktan över det öppna slagfältet. Men inga

dödsbringande kulor veno omkring honom. Männen i skyttegravarna sågo och förstodo. Bakom stridslinjen lade ynglingen ned sin börda. När detta var gjort ställde han fotografin framför sig, tog papper och penna ur sin ficka och började skriva.

När han skrivit färdigt, lade han brevet samman med kortet i ett omsorgsfullt adresserat kuvert. Därefter begav han sig hastigt tillbaka till sin maskin och beredde sig till flykt. Snart kretsade han lågt över fiendens skyttegravar, och sträckande sig ut från maskinen kastade han det lilla paketet. Kanonerna dundrade, men ingen var riktad mot den ljusa gestalten däruppe. Soldaterna förstodo att hans ärende var den barmhärtige samaritens. Ivriga soldathänder grepo efter det lilla papperet, som kom fladdrande ned. Hälsat med jubel från hundrade strupar mottogs budbäraren och fördes av villiga händer bort från stridslinjen och hän mot sitt mål.

Tjugufyra timmar senare låg det lilla papperet i händerna på en moder med blekt ansikte och darrande händer. Hennes blick gled ut över det leende landskapet. Mellan de gröna strandbäddarna låg Rhen glittrande i sommarens varma solljus. Men hon såg ingenting. Hennes yngste son var död. En flod av minnen överväldigade henne. Hon kände på nytt den lille gossens varma kropp, när den hängde sig fast vid hennes och hur de små späda händerna grepo tag i hennes bröst. Hon såg honom som en ung gosse, såg hans rastlösa iver. Hon mindes honom komma springande till dörren, hörde honom ropa sitt: "Mamma!" Nu var allt förbi. Den hoppfulle anden var borta. Den tredje och sista sonen hade utkrävts som offer.

Hennes fingrar vidrörde brevet i hennes knä. Ögonen föllo på de skrivna raderna. Långsamt fingo de form och mening. Denne gosse, som skrivit, hade sett det manligt sköna hos hennes son. Han hade burit den kära kroppen i sina armar. Hans hjärta hade sönderslitits av smärta. Vad var det han sade:

"Det är Er son. Jag vet att ni inte kan förlåta mig, ty jag dödade honom. Men jag önskar låta Er veta, att han inte behövde plågas. Slutet kom hastigt. Han var mycket modig. I fickan hade han Er fotografi. Jag sänder den tillbaka, fast nog skulle jag önska att få behålla den själv. Jag förmodar att jag är hans fiende, och dock

Följande skrivelse har tillställts Internationella kongressen:

Till Internationella socialistiska konferensen i Schweiz.

Avdelningen för Arbetarskyddslagstiftning.

Vi understryka härmed nödvändigheten av kraftigt skydd mot barnarbete på arbetsmarknaden och särskilt reglerande bestämmelser rörande ungdomens arbetsförhållanden samt införandet av lagstadgad 8 timmars arbetsdag och utvidgad yrkesinspektion.

Vi understryka vidare kravet på lika lön för lika arbete för män och kvinnor, vilken princip även bör tillämpas, om man i vissa fall skulle vilja införa högre löner för de medborgare, som hava försörjningsskyldighet mot barn.

Däremot få vi framhålla i enlighet med av oss förut framförda synpunkter, att en särskild skyddslagstiftning för kvinnor inte är gagnelig (förutom för barnföderskor).

Kvinnornas förvärvsmöjligheter begränsas därigenom och utestängandet från för kvinnorna lämpliga och välavlönade yrken bli genom en särslagstiftning en följd.

Särdeles omotiverat är det väl nu att fortsätta på förut inslagna vägar om särslagstiftning, då kriget visat i vilken stor utsträckning kvinnorna hava arbetat inom olika arbetsområden.

Den skyddslagstiftning, som man nu vill genomföra, kommer ju också att förhindra såväl mäns som kvinnors utslagning i arbetet.

Vi ställa stora förhoppningar på förevarande konferens, och förvänta vi att här förelagda synpunkter skola bli beaktade.

Stockholm den 21 januari 1919.

Socialdemokratiska Kvinnornas Centralstyrelse.

Socialdemokratiska Kvinnornas Samorganisation.

känner jag mig inte alls så. Jag skulle gärna ge mitt liv för att få honom tillbaka. Jag tänkte varken på honom eller på Er, när jag sköt på hans maskin. Han var en fiende, som spionerade på våra män. Jag kunde inte låta honom vända tillbaka att förtälja vad han sett. Det betydde död åt våra män. Vi voro gömda under några buskar. Han måste komma mycket lågt för att se oss, och han kom utan fruktan. Det var nära att han skulle ha kommit undan. Sin maskin skötte han på ett beundransvärt sätt. Jag tänkte på hur skönt det skulle vara att få flyga tillsammans med honom. Men han var ju en fiende och måste oskadliggöras. Jag öppnade eld. Det var

över på en sekund. Just ett slag över huvudet samtidigt som maskinen föll till marken. Hans ansikte röjde ingen smärta, endast upphetsning. Jag förstår, att ni måste ha älskat honom. Min egen mor dog, medan jag ännu endast var en liten gosse, men jag vet, hur förfärligt hon skulle ha känt det, om jag blivit dödad. Krig är inte rättvist mot kvinnorna. Gud, hur jag önskar att det vore över! Det är en nattmara. Jag känner det liksom om jag endast rörde vid Er gosse, att han då skulle vakna. Jag vet att hans kropp måste vara dyrbar för Er. Jag skall ta hand om den och sätta ett litet kors på hans grav. Efter kriget kanhända ni önskar hämta honom hem till Er.

För första gången känner jag mig nästan glad över, att min mor inte lever. Hon skulle ej ha förmått bära, vad jag har gjort. Mitt eget hjärta är tungt. Jag visste mig göra min plikt, men ändå, när jag ser Er livlöse son framför mig och håller hans fotografi i min hand, synes det mig som om allt vore orätt. Världen är mörk och dyster. O, moder, bliv också min mor, för ett ögonblick åtminstone, och säg mig vad jag bör göra? — Hugh."

Stora tårar föllo sakta ned för kvinnans kinder. Vad var det för ett vidunder, som på detta sätt krossar våra män? Hennes son och denne andre voro båda lika. Intet hat fanns i deras hjärtan. De ledo — hela världen led. I hennes land härjade hungern. De små barnen i grannstugorna blevo svaga av brist på mjölk. Men det fick hon inte säga till den engelske gossen. Hans hjärta skulle brista vid en sådan underrättelse. Varför skola sådana lidanden finnas till? Där var denne engelske gosse utan moder. Hon hade inte tänkt på honom och andra sådana som han. Hennes hem, hennes son, hennes fädernesland hade varit tillräckligt för henne. Men varje liv är beroende av andra. Moderskapet låter sig inte stänga inne av några gränser mellan landen.

Plötsligt visste hon vad hon skulle skriva, vad hon måste säga den sörjande engelsmannen. Hastigt nedskrev hennes hand följande ord:

"Käre gosse!

Jag har ingenting att förlåta. Jag ser dig sådan du är — din bedrövade godhet. Jag ser dig komma till mig likt en gosse, som är ledsen över att ha gjort illa, när han ämnade göra väl. Du synes mig som vore du min son.

Stockholms stads samt Stockholms och Uppsala läns distrikt för de socialdemokratiska klubbarna bildat.

I anslutning till förut, å konferens av den 10:e nov. 1918, fattat beslut, hade Soc.-dem. Kvinnornas Centralstyrelse kallat klubbarna å ovan nämnda platser till ny konferens söndagen den 5 jan. för definitivt fattande av beslut om bildande av distrikt för klubbarna i Stockholms stad samt Stockholms och Uppsala län.

Representanter hade infunnit sig från Stockholms norra och södra kvinnoklubbar samt från klubbarna i Sundbyberg, Spånga, Nynäshamn och Uppsala; förhindrade av sjukdom att närvara voro klubbarna i Södertälje och Norrtälje, vilka klubbar hade uttalat sig för bildande av distrikt.

Av rapporterna från de olika klubbarna framgick, att man tagit saken i noga övervägande och kommit till det resultatet, att för solidaritet och ett enhetligt arbete, som förestår nu under den närmaste framtiden, vore det önskvärt att få ett distrikt bildat. Norra klubben i Sthlm hade ej behandlat frågan i klubben utan endast i styrelsen, som för sin del hade den uppfattningen att för dem fanns tillräckligt arbetsfält utan distrikt.

Man beslöt hemställa till Norra klubben att diskutera frågan, och man ansåg, att densamma såsom varande den äldsta klubben bort ta ledningen här-

Jag är glad över, att dina händer togo vård om min gosse. Jag ser helst att du och ej någon annan rörde vid hans jordiska kvarlevor. Han var min yngste son. Jag tänker du gav akt på hans tilldragande utseende? Jag förstår hur medvetandet att ha dödat honom smärtar dig. För oss kvinnor är broderskapet en verklighet. Alla män äro våra söner. Det är det som gör kriget så förskräckligt, det att broder måste döda broder. Och ändå kanske vi kvinnor mer än männen bära skulden till detta världskrig. Vi tänkte inte på hela världens barn — våra barn. De små händerna, som grepo tag i våra bröst, gjorde oss så lyckliga, att vi glömde att hundratal andra små händer sträcktes mot oss. Men moder jorden glömmet icke, hon föder oss alla. Och nu sönderslites mitt hjärta av ånger. Jag längtar efter att få sluta dig i mina armar och luta ditt huvud mot mitt bröst, så att du genom mig kunde känna din släktskap med hela världen. Hjälpa mig, min son, jag behöver dig. Sprid endräftens och kärlekens dröm över världen. Kom till mig, när kriget är slut. Jag väntar dig. — Din mor."

vidlag. Trots Norra klubbens hållning beslöts ändå att bilda distrikt, då ingen av de andra klubbarna hade något däremot. I Uppsala distrikt hade man gott hopp om att kunna bilda en hel del nya klubbar.

Så beslöt man välja ett utskott på tre personer, som skulle ha sina sammanträden i Stockholm. Valda blevo fröken Anna Svensson från Södra kvinnoklubben samt fruarna Bergstrand från Spånga och Grybb från Sundbyberg. Att representera Centralstyrelsen och vara rådgivare valdes fru Ruth Gustafson.

Med hopp om god start för det nya distriktet avslöts konferensen.

A. F r.—

Från kvinnoklubbarnas arbetsfält.

Från Ronneby kvinnoklubb.

Årsmötenas tid är inne och när vi nu ha ått avlämna rapport över ett gånget års arbete, är det med sorg och vemod vi måste blicka tillbaka på de minimala resultat våra kvinnoklubbar vunnit under alla dessa krigsår, t. o. k. vare de svåra och allt uppslukande näringsbekymren. Dock måste vi väl nu se läget något ljusare, även om hjärtat blöder av förtvivlan över bröders förgörande av varandra i de inbördes fejderna.

År 1919 ingick med hoppet om fred och demokratiens seger i världen. Det var också i känslan av att något stort och ansvarsfullt intäffat, som Ronneby soc.-dem. kvinnoklubb tisdagen den 14 januari gick att hålla årsmöte, välja, diskutera och planera.

Styrelse- och revisionsberättelserna föredrogs. Ur dessa framgick, att klubben hållit 8 ord. och 7 styrelsemöten, anordnat 2 litteraturaftnar och en offentlig fest med föredrag samt högtidlighållit internationella kvinnodagen med offentligt möte. Tvenne basarer ha givit god behållning. Föreläsning över barnavårdslagarna har hållits av fröken Rebecka Svensson. Möten ha i övrigt omväxlat med uppläsning och diskussion. Klubbens bibliotek har överlämnats åt lokala bildningsutskottets bibliotek. För fortsatt studium och boksamling har en studiecirkel bildats inom klubben.

Vid de kommunala valen i dec. 1918 blev, på klubbens begäran, fröken Ellen Fredman insatt i stadsfullmäktige, och inom församlingens kommunalfullmäktige har klubben tvenne medlemmar, nämligen fröken Rebecka Svensson och fru Betty Andersson, i fattig-

PHOSPHO-
ENERGON
PILLER

FORORDAS AV LÄKARE

☞ Vid allmän svaghet,
nervositet, överansträngning
och sömnlöshet. ☞

SÄLJES ENDAST I APOTEK

A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM

Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

vårdsstyrelsen och barnavårdsnämnden 2, i fosterbarnsnämnden och kommunalfullmäktiges beredningsutskott 1 medlem.

Räkenskaperna ha under året balanserat på kr. 396:85. 1,200 Morgonbris ha försålts. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet. Vid val av styrelse blevo Rebecka Svensson, Ida Nilsson, Hilda Tropé och Betty Andersson omvalda och fru Anna Svensson nyvald. Till kommissionär för Morgonbris antogs Rebecka Svensson.

Mötet beslöt instämma i resolutionen för Wilsons fredsprogram.

Rebecka Svensson höll därefter ett med stor uppmärksamhet avhört föredrag om kvinnans nya ställning i samhället. Tal gick strängt tillrätta med männen och arbetarpressen, som så ohjälpligt försummat upplysningsarbetet bland arbetarkvinnorna, vilket nu säkerligen kommer att hämna sig. Uppmanade energiskt kvinnorna att ställa sina krafter till förfogande i arbetet vid kommande valkampanj.

Det trevliga mötet avslöts med ett litet enkelt samkväm, varunder kaffe serverades och medlemmarna underhöll med sång, musik och uppläsning.

Från Skönsbergs—Ortvikens kvinnoklubb.

Klubben höll årsmöte den 7 januari, varvid styrelse- och revisionsberättelserna godkändes och ansvarsfrihet beviljades. Netto-behållningen vid årets slut var 146 kr. Till styrelse valdes fruarna Frida Dahlgron, ordf., Anny Söderlund, v. ordf., Maria Pettersson, sekr., Augusta Wahlström, kassör, Hilma Hansson, v. sekr.; suppleanter blevo fruarna Linea Byberg och Elin Sjödin, den sistnämnda även korresp. Revisorer blevo fruarna Fina Sjödin och Stina Eriksson med fröken Ida Smedman som suppleant.

Fernqvists Kappaffär

33 Drottninggatan **33**
n. b. och 1 tr. upp

Stort lager av in- och utländska nyheter

Damkappor, Dräkter och Kjolar

till billiga bestämda priser. Obs.! Beställningsavdelningen.

Vid uppvisande av förenings- eller klubbkort lämnas 5 % rabatt.

Kvinnorna och industrien.

Bland kvinnorna intager industriarbeterskan den förvärvsställningen, som ej allenast minst överensstämmer med kvinnans livsbestämelse, skriver Textorius i Industriarbetaren, utan som också medför den största såväl fysiska som andliga pressningen. Artikelförfattaren fortsätter:

Det industriella arbetet pressar den levande arbetskraften överhuvudtaget, men hårdast den kvinnliga och minderåriga, vars motståndskraft är svagast.

Den svenska industrin torde för närvarande sysselsätta omkring 71,000 kvinnor, varav cirka 14,000 minderåriga, utgörande omkring 18 procent av samtliga industriarbetare. Den kvinnliga arbetskraften utgör sålunda en rätt väsentlig del. Inom vissa industrigrenar användes till övervägande del kvinnlig arbetskraft, såsom inom beklädnads-, textil- och näringsämnesindustrin. Sålunda äro av 100 arbetare inom tobaksindustrin 86 kvinnor, inom textil- och beklädnadsindustrin 75, inom mejerihanteringen 72 o. s. v.

Vad som kan göras från samhälls- och statsmakternas sida till skydd för industriarbeterskan bör göras, ju förr dess hellre och på ett effektivt sätt. Härutinnan brister det ofantligt mycket. Den manliga industriarbetaren har det vida bättre ställt. Han är fysiskt starkare utrustad, har större möjligheter till facklig sammanhållning och blir därigenom mera aktionsmässig gentemot arbetsköparna. Han har sålunda ett betydligt bättre skyddsvärn i kampen för tillvaron än sin kvinnliga kamrat.

Användande av kvinnor under 15 år i industriellt arbete bör förbjudas. Från 15 till 17 år bör användandet förknippas med en arbetstid av högst 6 timmar dagligen samt obligatoriskt skoltvång ett par timmar varje dag. Skolundervisningen, vilken helt bör bekostas av stat och vederbörande kommuner, bör huvudsakligen inriktas på att bibringa de unga kvinnorna färdigheter i sömnad, matlagning, barnavård, hemmets skötsel o. s. v.

MORGONBRIS nästa nummer blir ett praktigt valnummer.

Porträtt av partiets kvinnliga kandidater komma att införas. Klubbarna uppmanas att omedelbart insända de kvinnliga kandidaternas fotografi med tydligt angivande av namn.

Numret blir 12-sidigt och kommer att kosta 25 öre. Insänd rekvisition pr omgående.

Stämningen på mötet var god, så det är att hoppas, att år 1919 blir ett år som kvinnorna vakna upp till kamp och stödja sina män i deras strävande för ett bättre samhälle. Skönsbergs och Ortvikens kvinnor, kommen ihåg våra möten första måndagen i varje månad.

Elin Sjödin.

En droppe i jättevågen.

I dag hade solen äntligen slitit sönder regnets gråaktiga slöja, brutit sig genom de skingrande molnen, och visade sig i hela glansen av sitt strålande leende.

I sex dagar hade regnet störtat ned — strömmat ned, och om det stundom liksom utmattat av sitt eget raseri och sin egen egensinnighet, så småningom mojnät av till ett sakta dugande, hade det endast varit för att hämta nya krafter till nya våldsamma utbrott. Men allting har en övergång, regnet hade äntligen sträckt vapen för sin överman solen och staden hade vaknat upp till en ny strålande dag. Gatorna började åter befolkas och människorna andades åter ut efter det nödtvungna innesittandet.

Louise Deberle stod vid fönstret och spejade efter postbudet. Hela hennes dag förflöt numera i ångestfull väntan på posttiderna, och då det ständigt visade sig att det efterlängtrade meddelandet uteblev, växte hennes ångest i samma takt som hennes tillförsikt sjönk. Hon tänkte icke längre som i början: »I morgon», hon tänkte överhuvudtaget icke alls, all hennes reflektionsförmåga var död, och hon levde endast av instinkt.

I sju månader hade Henri Deberle legat vid fronten. Sju månader, vilken oändlig tid för dem som vänta i ångest och ovisshet. Vem kan döma vilkens lott som är den tyngsta, dens, som drar bort, eller dens, som lämnas kvar.

Det var nu jämnt två månader sedan Louise hade något meddelande från sin man, hela den föregående tiden hade de nästan ständigt varit i kontakt med varandra, tills plötsligt alla livsyttringar från honom upphörde. Varje dag hade hon studerat listorna över fallna och sårade, men hon hade aldrig kunnat finna hans namn på dem.

»Är han kanske tillfångatagen av bochern, sårad och lidande, eller är han kanske ändå» — — —

Louise vågade icke tänka tanken ut, utan sökte slå bort den genom att tvinga sig att fästa uppmärksamheten på något annat. Men på vad? Allt omkring henne var en ständig påminnelse om deras unga lycka, som kriget så brutalt avbröt, och vem vet, kanske krossade för alltid. Endast två korta månader hade de helt och odelat fått tillhöra varandra, och ensam tyckte hon sig nu endast vara en spillra av sitt forna jag, hela hennes personlighet och alla hennes tankar voro med hennes Henri i kriget, i faran.

Två månader efter hans utkallande under fanorna hade hon fått visshet om att hon skulle bli mor. Vilket oändligt jubel skulle icke fyllt henne, om Henri varit hemma och stödjande stått vid hennes sida den sista svåra tiden, nu fick hon kämpa sig igenom ensam, och dubbelt svår och dubbelt bitter tyckte hon stunden skulle bli, allt efter som hennes havandestillstånd skred framåt, och ovissheten om Henris öde blev allt kvalfullare.

Klockorna i den närbelägna kyrkan började ringa med dånade, manande klang. Louise lät sig sjunka ned i en låg korgstol. Minnena förde hennes tankar tillbaka till de första dagarna av deras äktenskap. En söndag liksom nu, klockorna ringde och solen kastade hela knippen av strålar in i deras lilla ombonade vrå av världsstaden. Tätt

24 Västerlånggatan 24

KAPPOR - DRÄKTER - KJOLAR
PÄLSVAROR - PARAPLYER.

Största urval i

Sporres Kapp- och Pälsvaruaffär
24 Västerlånggatan 24

tryckta intill varandra sutto de i den lilla soffan; hela världen var deras och livet var som paradiset självt.

Tydligt såg hon hela scenen framför sig, hon tyckte sig ännu känna tryckningen av hans hand, och nu ringde klockorna liksom då, sövande, lugnande. En viss ro bemäktigade sig henne, hon tyckte sig känna Henris närhet i omgivningen, och hon lutade huvudet tillbaka och slöt ögonen. Efter de långa nätternas vaka och grubblerier tog tröttheten äntligen överhanden, hon domnade så småningom av och sov efter en stund med halvöppen mun och med hängande armar.

Och hon drömde — drömmen är ibland för förpinade sinnen det eden verkligheten förmenar dem — hon drömde, att hon hörde välkända hastiga steg i trappan.

»Henri», tänkte hon, »han kommer då äntligen».

Hon hörde honom taga två tre trappsteg åt gången. Hon ville skynda honom tillmötes, men kunde icke flytta sig, en underlig känsla av oförmåga behärskade henne. Hon hörde honom taga i läset; den glädjeförnimmelse hon för ett ögonblick erfarit vek hastigt undan och lämnade rum för en oförklarlig, dov, nagande oro. Stegen hade blivit så underligt trötta och släpande sedan de kommit inom dörren, som hade han plötsligt blivit betungad med en oerhörd börda. Louise ville vända sig om, hon kände hans närhet bakom sig som en förlamande fasa. Han stannade bakom hennes stol, hon kände hur han höjde sig fram över henne, en isande köldfläkt kom henne att rysa, hon ville resa sig, fly, var som helst endast hon kom bort. Hon gjorde en sista förtvivlad ansträngning — och vaknade badande i ångestsvett.

Klockorna hade tystnat, ett moln, som skymde bort solen ett ögonblick hade framkallat den känsla av ödslighet, som ibland kan överfalla mitt under de varmaste somrardagar, och tystnaden hade lägrat sig där klockklangens för en stund sedan uppväckt kära minnen och gestalter. En ofantlig tomhet hade bemäktigat sig Louise, och hon såg sig omkring med förvirrade blickar.

»Vad hade hänt», frågade hon sig, »hade Henri kommit hem?» Men icke ett ljud hördes i den tryckande stillheten. Det hade endast varit en dröm.

»En dröm», tänkte hon, då hon med möda reste sig upp, »drömmar gå som strömmar»,

ALLMÄNNA SPARBANKEN

Högsta gällande ränta.

men vidskeplig som de flesta kvinnor i hennes tillstånd, tog hon det, innerst inne som ett olyckligt förebud.

En rastlös pinande oro hade gripit henne, mekaniskt tog hon på sig ytterkläderna och gick utför trappan. Utkommen på gatan gick hon rakt fram, utan mål, omedvetet vikande av vid första gathörn, fortsatte och vek sedan av igen, automatiskt som en sömugångare, utan en tanke eller en blick för omgivningen. Tröttheten och hennes långt framskridna havandeskap generade henne icke längre. Hon behärskades endast av en medveten tanke: att gå, bara gå, gå ifrån de sista veckornas ångest och ovisshet. Hon märkte icke huru de förbigående stannade och undrande sågo efter henne, där hon stel och tung vandrade fram med likvitt ansikte och döda ögon.

Ett buller väckte henne plötsligt, hon visste knappast var hon befann sig, försökte i en hast orientera sig; hon var mitt inne i storstaden, och hade säkerligen vandrat omkring i timmar utan medvetande som en sovande.

Här och där bland de förbigående såg hon soldater, enstaka och i grupper, sårade, som långsamt börjat repa sig för att sedan på nytt sändas i elden igen, och invalider, som långsamt släpade sig fram med tillhjälp av käppar och kryckor. Där hasade sig fram en stackars krympling, som fått ena benet och ena handen avslitna i granatelden, strax bakom honom kom en annan med armen i band och hela huvudet inlindat i gasbindor, och där gick en blind som fått båda ögonen utskjutna, de tomma ögonhålorna doldes av blå glasögon, han leddes vid armen av en ung kvinna, hans dotter, eller var det kanske hans hustru.

Det var krigets vrak och elände som solen lockat ut ur sina iden.

Louise ryste då hon såg dem, »tänk om hennes Henri komme hem lemlästad eller blind; en krympling kan i många fall få sina lemmar ersatta, men en blind, som fått sina ögon utskjutna, kan aldrig bliva seende igen.»

Hon gick vidare. Ett fönster med de nyaste krigstelegrammen fångade hennes uppmärksamhet. Det var de vanliga tidningsmeddelandena om segrar och nederlag. Några litografier över de olika dagshändelserna lågo spridda här och där. Louise såg på dem, reflektionslöst, knappast märkande vad de föreställde, då med ens hennes blickar drogs mot en liten fotografi uppe i ena hörnet.

Scenen var ett flackt lågland. Ifrån förgrunden långt utåt slätten syntes rykande stackar. Här och var slog en flammande låga upp mot himlen. Men stackarna bestodo icke av hö eller halm utan av människor — eller rättare sagt av det, som en gång varit människor — kastade huller om buller om varandra som man kastar skrot och avskräde i en hög och sedan indränkta med fotogen. Än syntes ett huvud dingla utanför, eller en arm, eller ett ben halvt förkolnat av lågorna, som girigt slickade uppåt sidorna, och än brakade en hel stack samman, uppbränd och söndersmulad. Vid varje hög stodo några soldater beväpnade med långa pikar, då och då rörande i massan för att elden skulle få mera luft och näring. Det var en av krigets likbegängelser.

Louise stirrade med fascinerade blickar på fotografien. Verkligheten försvann, och hon

Aktiebolaget Nya Banken.

Emottager insättningar till högsta gällande ränta.

tyckte sig stå framför en av dessa likhögar med halvt förkolnade människorester, hon hörde huru lågorna knastrade och sprakade, och hon kände den vidriga, kvävande lukten av bränt kött, tyg och fotogen omkring sig. Hon hade fullständigt förlorat medvetandet om tid och rum. Hon suggererade sig så in i situationen, att hon såg den tjocka oljiga röken vältra sig ut över vidderna och som ett moln förmörka solen.

En röst vid sidan: »Är ni sjuk, madame?» väckte henne åter till verkligheten.

»Nej, nej», mumlade hon och stoppade näsduken i munnen för att kväva snyftningarna. Hon vände och skyndade gatan utför följd av medlidsamma blickar. Hon tyckte att ångesten ville kväva henne, utom sig och flämtande efter luft slet hon upp halskragen, hon kunde icke andas, besinningen och jämnvikten svek henne, och hon rusade iväg så hastigt som hennes otympiga kropp tillät.

Då hon kommit in på en mindre trafikerad gata och ingen tycktes giva akt på henne greps hon av mattighet och måste stödja sig upp mot husväggen. Efter det feberaktiga tillstånd, som behärskat henne hela dagen, kom reaktionen, fötterna blevo tunga som bly och hon förmådde knappast släpa dem framåt.

En kväljande känsla steg upp inom henne, detta var således slutet på så många människors liv, människor som säkerligen voro födda med ett annat mål för ögonen, med en annan bestämmelse.

Hur mycken krossad lycka och huru många grusade förhoppningar lågo icke där uppstaplade på varandra lik ett kolossalt kättarbål, som med sina lågor förintade de sista resterna av kultur och humanitet.

Vem vet om de ens voro döda alla, mången blev kanske under stelkrampen levande bränd

Tänk om man just nu höll på att bränna upp det, som en gång varit hennes Henri. Hon pressade händerna mot bröstet och stönade högt. »Henri, hennes stora starka Henri, genomdränkt av fotogen, ett lågornas rov.»

Då hon äntligen släpat sig hem, förbi och medtagen, hade det börjat skymma, skuggorna hade blivit allt längre och längre. Då hon kommit upp lämnade grannfrun ett brev som kommit under eftermiddagen. Louises hjärta började häftigt bulsa och hoppet flammade ånyo upp inom henne. Hon mumlade fram ett tack, varefter hon gick in och stängde dörren för kvinnans nyfikenhet. Med darrande, febrila rörelser försökte hon tända lampan, hennes händer skälvde så, att hon tappade tändstickorna och strödde ut dem på mattan. Äntligen fick hon ljus. Hon såg på utanskriften — en främmande handstil. Allt blodet rusade till hjärtat, benen veko sig under henne och hon sjönk på knä ned på golvet. Det dröjde en stund innan hon hämtat sig så mycket, att hon sittande på golvet kunde bryta sigillet.

I kuvertet låg ett fullskrivet pappersark och en tapperhetsmedalj. Då förstod hon utan att läsa, att hennes Henri var borta för alltid. Hon kastade sig framstupa på mattan i brännande förtvivlan.

En timme senare då grannfrun såg in till Louise hade förlossningsarbetet redan börjat,

Stockholms Privatbank

(Fredsgatan 6, Schéelegatan 4).

Depositions- och
Kapitalräkning } 6 proc.
Sparkasseräkning 5 1/2

Soc.-dem. kvinnornas centralstyrelse.

Ordf.: Fru Anna Sterky, Barnhusg. 16,
1 tr. A. T. 72 90.

Korresp. sekr.: Fru Agda Östlund, Upp-
landsgatan 61, 4 tr. A. T. Vasa 20 86.

Soc.-dem. kvinnornas samorganisations

i Sthlm styrelse sammanträder 2:a måndagen
i månaden kl. 8 e. m. å Bryggeriarb.-förb.
exp., Barnhusgatan 14. Ordf. och korresp.
fru A. Frösell, Upplandsg. 47, 4 tr. Allm.
tel. 286 58.

Morgonbris redaktions adress
är Birger-Jarls-gatan 116, 3 tr.

Stockholms södra kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie sammanträde 1:sta onsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i lokalen 3 tr. Södra Folkets Hus.
Ordf. fröken Anna Svensson, Grindsgatan 10, III, Stockholm. *Styrelsen.*

Sthlms Allm. kvinnoklubb (soc.-dem.) avhåller ordinarie möte 1:sta måndagen i varje månad kl. 8 e. m.
Obs.! Lokal i D-salen, Folkets Hus. *Styrelsen.*

Eskilstuna kvinnoklubb avhåller ordinarie möten 1:sta måndagen i varje månad kl. 3.30 e. m. i Folkets Hus, rum nr 4. *Styrelsen.*

Arvika soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte 2:dra måndagen i månaden kl. 8 e. m. å Folkets Hus' C-sal. *Styrelsen.*

Föreningen för Hembiträden i Stockholm avhåller möte 1:sta och 3:dj torsdagen i varje månad kl. 8.30 e. m. (utom juni, juli och aug.) i Folkets Hus G-sal. *Styrelsen.*

Spånga soc.-dem. kvinnoklubb avhåller ordinarie möte första torsdagen i varje månad kl. 8 e. m. i Folkets Hus. *Styrelsen.*

och på morgonen då hon nedkommit med ett dött foster slocknade hon så småningom av utan både vilja och förmåga att längre leva.

M-a Larsson.